

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра маркетингу та логістики

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Методологія проведення наукових досліджень
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми D5 Маркетинг
за спеціальністю D5 Маркетинг
на III (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Розробник: _____ ЛИШЕНКО Маргарита, д.е.н.,
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)
професор кафедри маркетингу та логістики

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри: <u>Маркетингу та логістики</u> (назва кафедри)	протокол від 16. 06. 2025 року, № 18
	Завідувач кафедри _____ <u>Наталія МАКАРЕНКО</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ Юрій ДАНЬКО
(підпис) (ПІБ)

Завідувач відділу аспірантури та докторантури _____ Світлана ЯРОЦУК
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: _____ Юрій ДАНЬКО
(ПІБ)
_____ Наталія МАКАРЕНКО
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації _____ (Надія БАРАНІК)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 25.08. 2025 р.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПЕРЕГЛЯД РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ (СИЛАБУСУ):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми
2024		№ 17 від 04. 06. 2024 р.	Макаренко Н.О.	Данько Ю.І.
2025		№ 18 від 16. 06. 2025 р.	Макаренко Н.О.	Данько Ю.І.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Методологія проведення наукових досліджень		
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту, кафедра маркетингу та логістики		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	ОНП «Маркетинг»		
5.	Рівень НРК	8		
6.	Семестр та тривалість вивчення	1 курс, 10 тижнів		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	3		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) заочна		
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
		20	20	—
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	д.е.н., професор Лищенко Маргарита Олександрівна Години консультацій – кожного вівторка о 12.15		
10.1	Контактна інформація	lm_1980@ukr.net		
11.	Загальний опис освітнього компонента	В основу дисципліни покладено завдання, принципи та підходи методології наукових досліджень, в т.ч у сфері маркетингу. Дисципліна дозволяє отримати передові концептуальні та методологічні знання з маркетингу і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій; глибоко розуміти та імплементувати загальні принципи та методи маркетингової науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці		
12.	Мета освітнього компонента	є формування в здобувачів цілісного уявлення про науку як систему знань і знаряддя пізнання, науково-обґрунтованих поглядів на методологію наукового пізнання, сутність загальнонаукових та спеціальних методів і принципів проведення дослідження та оформлення отриманих результатів, їх використання у науковій та практичній діяльності.		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу підготовки Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертацій		

14.	Політика академічної доброчесності	Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до нормативних документів СНАУ про академічну доброчесність учасників освітнього процесу. https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/ Для здобувачів освіти є неприйнятним: – під час виконання контрольних робіт та теоретичного опитування використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), недозволені викладачем. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття; – списування під час контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування; під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id= 5508
16	Ключові слова	Наука, наукові і практичні дослідження, методи, методологія, емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження, спостереження та експеримент, порівняння та вимірювання, принципи та методи маркетингової науки.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення ОК студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК				Як оцінюється ДРН
	РН01	РН03	РН04	РН06	
ДРН1: знати поняття, зміст, призначення та функції науки, основні риси наукового дослідження, його системність, доказовість і теоретичність через емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження.	x	x	x	x	Тести множинного вибору, виконання есе в усному форматі
ДРН2: здійснювати послідовність логіки та методології наукового дослідження. Основні складові методології наукових досліджень.		x		x	Підготовка презентації з публічним виступом
ДРН3: використовувати основні емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження. Загальна характеристика емпіричних методів. Спостереження та експеримент, порівняння та вимірювання.		x			Тести множинного вибору, презентація есе в усному форматі
ДРН4: Визначити об'єкт, предмет і тему дослідження. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення основних напрямків. Збір і відбір інформації для дослідження.				x	Написання тез для участі у конференції,

Формулювання загальної та проміжні цілі дослідження. Вміти будувати гіпотезу дослідження, обирати методи дослідження.					
ДРН5: Знати вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та оформлення результатів. Порядок присудження наукового ступеня доктора філософії		x	x		Написання фахової статті

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з маркетингу і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

РН04. Глибоко розуміти та імплементувати загальні принципи та методи маркетингової науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.

РН06. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з маркетингу та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної та академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, заочна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з		
Тема 1. Поняття наукового дослідження Наука як система знань. Поняття, зміст, призначення та функції науки. Основні риси наукового дослідження. Системність, доказовість і теоретичність наукового дослідження. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження. Форми організації та управління наукою в Україні. Класифікація наукових досліджень.	2	2	10	О (1-4) Д (1,7-10)
Тема 2. Поняття методології, методу, прийому в науковому дослідженні. Типологія методів дослідження Логіка та методологія наукового дослідження. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в наукових дослідженнях. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження. Основні складові методології наукових досліджень.	4	4	10	О (1-4) Д (2,4-10)

Тема 3. Емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження Принципи вченого. Загальна характеристика емпіричних методів. Спостереження та дослід, порівняння та вимірювання. Формалізація та аксіоматизація як методи наукового дослідження. Загальнонаукові теоретичні методи, аналіз і синтез, їх види: емпіричний, елементарно-теоретичний, структурно-генетичний. Дедукція та індукція. Поняття загального та часткового. Моделювання та його принципи.	4	4	10	О (1-4) Д (3-10)
Тема 4. Структура дослідження: обґрунтування актуальності та визначення теми дослідження, його мети, завдання Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробленості. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення основних напрямків. Збір та відбір інформації для дослідження. Формулювання загальної та проміжної цілей дослідження.	2	2	10	О (1-4) Д (2-10)
Тема 5. Розробка концептуальних положень та апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби). Вивчення теоретичного та практичного стану проблеми Вибір методології, основні теоретичні положення дослідження. Визначення курсу та прогнозування результатів дослідження. Побудова гіпотези дослідження, вибір методів дослідження. Види гіпотез: нульова, описова, пояснювальна, основна, робоча, прогностична	4	4	6	О (1-4) Д (5,7-10)
Тема 6. Вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, оформлення результатів Обробка даних дослідження та форми відображення результатів наукового дослідження. Аналіз та узагальнення даних дослідження. Визначення репрезентативності висновків. Проект порядку присудження наукового ступеня доктора філософії	4	4	4	О (1-4) Д (1-10)
ВСЬОГО	20	20	50	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: знати поняття, зміст, призначення та функції науки, основні риси наукового дослідження, його системність, доказовість і теоретичність через емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження.	Словесні методи: лекція, пояснення, навчальна дискусія Наочні методи: демонстрація Практичні методи: вправи. Метод тьюторського навчання	Метод готових знань Метод формування умінь і навичок Дослідницький метод Методи перевірки і оцінювання знань, умінь і навичок
ДРН2: здійснювати послідовність логіки та методології наукового дослідження. Основні складові методології наукових досліджень.	Словесні методи: лекція, пояснення, навчальна дискусія Наочні методи: демонстрація Практичні методи: вправи, Метод тьюторського навчання	Метод готових знань Метод формування умінь і навичок Дослідницький метод Методи перевірки і оцінювання знань, умінь і навичок
ДРН3: використовувати основні емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження. Загальна характеристика емпіричних методів. Спостереження та експеримент, порівняння та вимірювання.	Словесні методи: лекційний метод, пояснення, навчальна дискусія, бесіда Наочні методи: демонстрація Практичні методи: практичні роботи, вправи, індивідуальний виробничо-практичний. Метод тьюторського навчання	Метод готових знань Метод формування умінь і навичок Дослідницький метод Методи перевірки і оцінювання знань, умінь і навичок
ДРН4: Визначити об'єкт, предмет і тему дослідження. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення основних напрямків. Збір і відбір інформації для дослідження. Формулювання загальної та проміжні цілі дослідження. Вміти будувати гіпотезу дослідження, обирати методи дослідження.	Словесні методи: лекційний метод, пояснення, навчальна дискусія, бесіда Наочні методи: демонстрація Практичні методи: вправи, виробничо-практичний Метод тьюторського навчання	Метод готових знань Метод формування умінь і навичок Дослідницький метод Методи перевірки і оцінювання знань, умінь і навичок
ДРН5: Знати вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та оформлення результатів. Проект порядку присудження наукового ступеня доктора філософії	Словесні методи: лекція, пояснення, навчальна дискусія, бесіда Наочні методи: демонстрація Практичні методи: практичні роботи, вправи, виробничо-практичний Метод тьюторського навчання	Метод готових знань Метод формування умінь і навичок Дослідницький метод Методи перевірки і оцінювання знань, умінь і навичок

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Підготовка презентації дослідження за обраною темою	30/30%	Протягом семестру
2.	ІПЗ (індивідуальне письмове завдання з підготовки та написання наукової статті та тез)	30/30%	Протягом семестру
3.	Тестування Kahoot, / Quizizz	40/40%	Протягом семестру

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
ІПЗ	<18 балів	18-21	22-27	28-30
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
ІПЗ	<18 балів	18-21	22-27	28-30
	Завдання не виконано	Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot / Quizizz / Moodle)	По закінченню кожного модуля
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Письмовий зворотний зв'язок на есе	Протягом 1 тижня після виконання
4	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІПЗ	Під час виконання ІПЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники/посібники

1. Данильян О. Г. , Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник Харків : Право, 2019 368 с. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
2. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с. https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
3. Лищенко М.О., Данько Ю.І., Муштай В.А. Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності. навч. посіб.. Суми: СНАУ, 2022. 170с.
4. Ліпич Л. Г., Бортнік С. М., Волинець І. Г. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16477/1/MOND_2018_posibnyk.pdf

6.2. Додаткові джерела

1. Андрійчук В.Г., Колесніченко Ю.Ю. Основи наукових досліджень в агробізнесі: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2018. 491 с.
2. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
3. Дегтярьов А.В., Кокодій М.Г., Маслов В.О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. 78 с.
4. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
5. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид. К.: Алерта, 2019. 492 с.
6. Теорія, методологія і практика господарсько-фінансової діяльності підприємств: монографія. Сатир Л. М., Задорожна Р. П., Шевченко А. О. та ін. Полтава: ПП «Астроя». Полтава: Асроя, 2019. 254 с.
7. Шуст О.А., Варченко О.М., Свиноус І.М., Паска І.М., Стариченко Є.М., Грищенко О.Ю. Економіко-статистичні методи наукових досліджень в економіці: навч. посібник. Біла Церква, 2021. 227 с.
8. Лищенко М.О. Маркетинговий інструментарій стратегічних альтернатив управління підприємством як складова методології прикладних досліджень в маркетингу. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім.В.В. Докучаєва*. Серія «Економічні науки». 2021. № 1. Том 2. С. 247-261. URL: https://visen.knau.kharkov.ua/visn202121_22.html.
9. Макаренко Н.О., Лищенко М.О., Савостьянова А.В. Методологічні основи формування конкурентних стратегій управління логістичною діяльністю підприємств. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім.В.В. Докучаєва*. Серія «Економічні науки». 2020. № 2, С. 78-91. URL: http://visen.knau.kharkov.ua/visn2020_2.html
10. Лищенко М.О., Муштай В.А., Нечипоренко В.В., Шумкова О.В. Інноваційно-методичні та наукові основи з оцінювання товарного асортименту в маркетинговому менеджменті підприємства. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім.В.В. Докучаєва*. Серія «Економічні науки», № 3, 2021. С. 269-280. URL: <https://visen.knau.kharkov.ua/visn2021t2.html>.
11. Муштай В.А., Лищенко М.О., Макарова В.В. Методологічні основи наукового дослідження стратегічних напрямів діяльності підприємств за концепції маркетингу відносин. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. С. 273 – 279. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1127>
12. Лищенко М.О., Макаренко Н.О. Теоретичні основи маркетингової концепції управління та формування стратегії розвитку підприємства в умовах сталості. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 33 – 40. http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ujae_2023_r01_a5.pdf.

6.3 Програмне забезпечення

1. Програмне забезпечення типу Web 2.0: Google Cloud & Docs – для надання методичних матеріалів, комунікації зі студентами, виконання індивідуального завдання та розміщення завдань.
2. Програмне забезпечення системи дистанційного навчання Moodle 3.11 – для організації дистанційного навчання студентів (доступ до навчально-методичних матеріалів, комунікації з викладачем, здійснення різних видів оцінювання).
3. Програмне забезпечення Zoom Video Communications, Inc. v. 5.6.1 – для організації навчання через відео-зв'язок (за необхідності).
4. Програмне забезпечення Microsoft Office Excel – для створення навчальних матеріалів.

Інформаційні ресурси

1. Elsevier [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.elsevier.com>.
2. Science Direct [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/>.
3. ORCID [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.orcid.org>.
4. Scopus for authors [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scopus.com/home.uri?zone=header&origin=>.
5. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rada.gov.ua/>.
6. Фінансування наукових досліджень в Україні та світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/finansuvannya-naukovyhdoslidzhenv-ukrayini-ta-sviti>.
6. Наука в університетах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/nauka-v-universitetah>.
7. Академічна мобільність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/osvita-za-kordonom/akademichnamobilnist>
8. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність". <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Міжнародні спеціалізовані пошукові системи

- <http://info.studyweb.com> – спеціалізована система пошуку ресурсів з питань освіти
- <http://infomine.ucr.edu> – віртуальна бібліотека електронних видань
- http://searchenginewatch.com/links/Specialty_Search_Engines – каталог спеціалізованих пошукових машин
- <http://www.sciseek.com> – пошук наукової інформації Українські спеціалізовані пошукові системи
- <http://meta-ukraine.com/> Мета – це українська пошукова система з широкою системою пошуку різноманітних тем, в тому числі є підбірка електронних словників.

Англомовні пошукові системи

- <http://www.yahoo.com/> – англомовна пошукова система має найбільш розвинену структуру каталогів і різних сервісів. Сотні тисяч різних Internet-ресурсів впорядковуються вручну за 14 основними рубриками, кожна з яких має кілька підрубрик з більш вузькою тематикою.
- <http://www.lycos.com/> – до складу Lycos входять величезна база даних з числом URL вище за 66 млн. Ця пошукова система (англомовна) містить різноманітну цікаву інформацію, у тому числі новини, огляди вузлів, посилання на популярні вузли, карти міст, а також засоби для пошуку адрес різних осіб і пошуку веб-зображень і звукових кліпів.